
**Narodowy Dzień Pamięci
Żołnierzy Wyklętych**

1 marca 2021

**NARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI
ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH**

1 marca

Obchody Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”

Od 2011 roku dzień 1 marca jest świętem państwowym, poświęconym żołnierzom zbrojnego podziemia antykomunistycznego.

Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” jest obchodzony corocznie, nie jest jednak dniem wolnym od pracy. Pierwszego marca 1951 roku został wykonany wyrok śmierci na kierownictwie IV Komendy Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”.

Określenie „żołnierze wyklęci” powstało w 1993 roku – użyto go pierwszy raz w tytule wystawy *Żołnierze Wyklęci – antykomunistyczne podziemie zbrojne po 1944 r.* na UW.

Kim byli?

“Żołnierze wyklęci, żołnierze niezłomni, polskie powojenne podziemie niepodległościowe i antykomunistyczne – antykomunistyczny, niepodległościowy ruch partyzancki, stawiający opór sowietyzacji Polski i podporządkowaniu jej ZSRR, toczący walkę ze służbami bezpieczeństwa ZSRR i podporządkowanymi im służbami w Polsce.”

Żołnierze 4 szwadronu 5 Brygady Wileńskiej AK

*“Maszerują cicho niby
cienie*

*Poprzez lasy, góry i
pola.*

*Niejednemu wyrwie
się westchnienie,*

*Idą naprzód, taka ich
dola.”*

3 Wileńska Brygada Armii Krajowej

Polski oddział partyzancki Okręgu Wilno Armii Krajowej. Brygada powstała w pierwszej połowie września 1943 w rejonie Sużan.

W dniach 6-8 lipca 1944 walczyła o Wilno w ramach operacji Ostra Brama. Celem jej było samodzielne wyzwolenia **Wilna spod okupacji niemieckiej siłami AK i zgodnego z założeniami „Burzy” wystąpienia wobec Armii Czerwonej „w roli gospodarza terenu”.**

Oddział “Zapory”

*“A gdy księżyc wyjdzie
spoza chmury,*

*I nastanie cicha,
piękna noc,*

*To leśnej piechoty
ciągną sznury,*

*Widać wtedy siłę ich i
moc.”*

Hieronim Dekutowski - “Zapora”

“Choć twardą im była
germańska dłoń,

Do boju ich parła ochota.

I zawsze zwycięstwo
musiało ich być,

Bo to jest „Zapory”
piechota”.

Danuta Siedzikówna ps. „Inka”

Danuta Siedzikówna (1928–1946) ps. „Inka” w grudniu 1943 r. została zaprzysiężona w AK.

W czerwcu 1945 r. została aresztowana przez UB pod zarzutem współpracy z podziemiem niepodległościowym. Zbiegła z konwoju i dołączyła do 5 Brygady Wileńskiej AK.

20 lipca 1946 r. została zatrzymana przez UB. Komunistyczny sąd skazał ją na karę śmierci, którą wykonano 28 sierpnia 1946 r. w gdańskim więzieniu przy ul. Kurkowej.

Henryk Kamiński „Huzar”

Ostatni podlaski komendant 6 Brygady Wileńskiej AK.

Wiosną 1944 r. ppor. „Gryf”, „Huzar” dołączył do grupy Kedywu.

Należał do najdłużej i najskuteczniej stawiających opór żołnierzy Polski Podziemnej. Trzydzieści lat nieprzerwanie walczył z obydwoimi wrogami wolności Polski - z hitlerowskimi Niemcami i z komunistami, zarówno z Sowietami, jak i z rodzimymi zdrajcami Ojczyzny. "Huzar" został podstępnie schwyty w 1952 r. i rok później rozstrzelany na mocy komunistycznego wyroku.

Józef Franczak „Lalek”

W wieku 17 lat wstąpił do Wojska Polskiego. Przydzielony został do Plutonu Żandarmerii w Równem. W styczniu 1945, będąc świadkiem wydawania i wykonywania wyroków śmierci na AK-owcach zdecydował się na dezercję. Wkrótce NKWD zaczęło go szukać i rozpoczął 18-letni okres ukrywania się przed władzą. Józef Franczak został zastrzelony 21 października 1963 r.

Władysław Liniarski „Mścisław”, bohater dwóch konspiracji.

Od 1917 w Polskiej Organizacji Wojskowej. W wojnie bolszewickiej kapral w 24. pułku piechoty. W 1939 r. walczył na Pomorzu i w bitwie nad Bzurą. Od 1940 był komendantem Okręgu Białostockiego ZWZ-AK. Pozostał w konspiracji, a po rozwiązaniu AK przekształcił podległe mu struktury w Armię Krajową Obywateli. Wzmocnił wywiad i propagandę, uwalniał więźniów, rejestrował sowieckie represje. Aresztowany przez komunistów w lipcu 1945 r. 20 maja 1946 r. skazany na karę śmierci zamienioną – na mocy amnestii – na 7 lat więzienia. Na wolność wyszedł ze zniszczonym zdrowiem w 1954 r.

Amnestie z 1945 r. i 1947 r.

“Intencją władz komunistycznych ogłaszających dwie kolejne amnestie (w 1945 i 1947 r.) nie było zapewnienie ludziom z podziemia możliwości powrotu do normalnego życia, lecz rozpracowanie konspiracji niepodległościowej, zwłaszcza poprzez dotarcie do ludzi pełniących w niej funkcje kierownicze. Zdobyte podczas operacji informacje pozwalały na dalsze prowadzenie pracy operacyjnej wobec tych, którzy zdecydowali się pozostać w podziemiu. Spora część ujawnionych, zwłaszcza dowódców, poddana została represjom.”

WFDiF

Pomnik Żołnierzy Wyklętych w Augustowie

Na ziemi suwalsko-augustowskiej aktywnie działało zbrojne podziemie. *“Puszcza Augustowska i inne kompleksy leśne, bliskość bagien biebrzańskich, mała gęstość zaludnienia, słabo rozwinięta sieć linii kolejowych i dróg sprzyjały partyzantce.”/akklubpl/*

Mapa miejsc pamięci żołnierzy wyklętych

Żołnierze AK, musieli zmagać się ze swoimi słabościami, brakiem aprowizacji, uzbrojenia.

Podsumowanie

„Dziś, po upływie przeszło pół wieku od tamtych wydarzeń, podziw i szacunek musi budzić postawa tych dowódców i żołnierzy AK, którzy mimo tak beznadziejnego położenia nie poddali się, nie uciekli ze swej ziemi na drugi kraniec Polski, nie wkupili się w łaski nowej władzy zdradą swych ideałów i swych towarzyszy broni, lecz raz jeszcze podnieśli się do walki. Już tylko w imię obrony własnej żołnierskiej godności”/akklubpl/

Bibliografia prezentacji:

<https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/obchody-narodowego-dnia-pamieci-zolnierzy-wykletych>

<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/biuletyn-ipn/91275,Biuletyn-IPN-nr-32020.html>

<https://zaporczycy.com.pl/dekutowski-hieronim-zapora/>

<http://akklub.pl/category/zolnierze-wykleci-suwalszczyzny/>

<https://www.polskatradycja.pl/piesni/wojskowe/marsz-oddzialu-zapory.html>

<https://bialystok.wyborcza.pl>